

Verslag van het ingevolge artikel 5, eerste lid sub d. van het Archiefbesluit 1995 gevoerde overleg tussen het ministerie van Financiën en het Nationaal Archief met betrekking tot de selectielijst, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995, voor de archieven van de Selectielijst voor de archiefbescheiden van het kerndepartement van het ministerie van Financiën vanaf 1 januari 2010.

Den Haag, maart 2015
M. Hanzens

Selectiedoelstelling en belangen

Tijdens het opstellen van de selectielijst en tijdens het gevoerde overleg is rekening gehouden met de in artikel 2, sub c van het Archiefbesluit 1995 genoemde waarde van de archiefbescheiden als bestanddeel van het cultureel erfgoed en het onder sub d. van hetzelfde artikel genoemde belang van de in de archiefbescheiden voorkomende gegevens voor overheidsorganen, voor recht- of bewijszoekenden en voor historisch onderzoek.

Als uitgangspunt van het overleg gold de selectiedoelstelling voor blijvend te bewaren archief, die in 2010 als volgt is geformuleerd:

Waardering, selectie en acquisitie van archieven heeft tot doel het bijeenbrengen en veiligstellen van bronnen die het voor individuen, organisaties en maatschappelijke groeperingen mogelijk maken hun geschiedenis te ontdekken en het verleden van staat en samenleving (en hun interactie) te reconstrueren. Daartoe dienen de archieven of onderdelen van archieven veilig gesteld te worden die:

- a. representatief zijn voor wat in de samenleving is vastgelegd;
- b. representatief zijn voor de activiteiten van de leden (personen en organisaties) van een samenleving;
- c. door waarnemers als belangrijk, bijzonder of uniek worden beschouwd omdat ze de belangrijke, bijzondere en unieke maatschappelijke ontwikkelingen, activiteiten, personen en organisaties in een bepaalde periode weerspiegelen.

(Kamerbrief van OCW en BZK aangaande Selectieaanpak archieven, van 17 december 2010).

Het overleg

Het overleg over de concept-selectielijst tussen de vertegenwoordigers van de zorgdrager en de vertegenwoordiger van de algemene rijksarchivaris vond mondeling en schriftelijk plaats in de periode van september 2014 tot en met maart 2015. De concept-selectielijst werd tevens voorgelegd aan een externe deskundige, in overeenstemming met artikel 3, sub d, van het per 1 januari 2013 gewijzigde Archiefbesluit 1995.

Aan dit overleg werd door de volgende personen deelgenomen:

als archief- en materiedeskundigen namens de zorgdrager:

Dhr. W.R.J. Rovers

Dhr. R. Blom

als vertegenwoordiger van de algemene rijksarchivaris:

Mevr. A.G.M. Hanzens

als externe deskundige:

Dhr. prof. dr. mr. M. Pheijffer RA

Verslag van het inhoudelijk overleg

De extern deskundige heeft kritisch naar de selectielijst Financiën gekeken en een aantal opmerkingen gemaakt over de leesbaarheid en duidelijkheid van het document. De vertegenwoordigers van de zorgdrager hebben n.a.v. deze opmerkingen aanpassingen gedaan aan de selectielijst die de leesbaarheid van de lijst, ook voor burgers, vergroten.

Voorgeschiedenis

De *Selectielijst voor de archiefbescheiden van het kerndepartement van het ministerie van Financiën vanaf 1 januari 2010* is een uitwerking van het Generieke Waarderingsmodel Rijksoverheid (GWR) 1.0. Het GWR is een voor het Rijk gestandaardiseerde lijst van generieke categorieën en processen met daarbij voorgestelde waarderingswijzen. De selectielijst sluit aan bij de ordeningsstructuur die sinds 1 januari 2010 bij het kerndepartement van Financiën wordt toegepast. Deze ordeningsstructuur is in de gebruikte informatiesystemen Docman en Digidoc geïmplementeerd. Zo voorziet deze selectielijst in een efficiëntere en zorgvuldige manier van waarden, selecteren en het voorkomen van nieuwe achterstanden. Maar de winst is vooral te behalen doordat de generieke processen onafhankelijk zijn van de inrichting van de organisatie waardoor deze selectielijst duurzaam is.

Reikwijdte van de selectielijst

De Selectielijst van het kerndepartement Financiën is van toepassing op de onderdelen van het kerndepartement van Financiën zoals genoemd in hoofdstuk 2.2 Organisatie. Deze selectielijst geldt voor alle taken van het kerndepartement van Financiën en alle daartoe behorende dienstonderdelen: SG-Cluster, DG Fiscale Zaken, DG Rijksbegroting, Generale Thesaurie en DG Belastingdienst. Hierbij zijn inbegrepen alle door de minister van Financiën ingestelde programma's, onderzoekscommissies etc.

De Belastingdienst en de onder haar ressorterende uitvoeringsorganisaties (bv Douane, FIOD) behoren niet tot deze selectielijst. De Belastingdienst is, conform het beheersreglement Financiën, verantwoordelijk voor een eigen organisatie specifieke

selectielijst.

De ZBO's zoals bijvoorbeeld De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) zijn evenzo uitgesloten van het gebruik van de *Selectielijst kerndepartement Financiën*.

Deze selectielijst wordt gebruikt om het sinds 1 januari 2010 nieuw gevormd archief onder zorgdragerschap van de minister van Financiën te selecteren en te waarderen. Deze datum is gekozen, omdat Financiën vanaf deze datum de op het GWR gebaseerde Vernieuwde Orderings- en Selectielijst (VOS) gebruikt.

Eerder voor het kerndepartement van het ministerie van Financiën vastgestelde of door haar gebruikte selectielijsten met uitzondering van de lijsten met betrekking tot de P-dossiers, worden per 1 januari 2010 afgesloten. Deze selectielijsten en hun onderliggende handelingen blijven wel gelden voor archief dat op papier dan wel digitaal is opgemaakt vóór 1 januari 2010 én blijven eveneens toepasbaar voor derden waaronder de Belastingdienst.

Waarderingsgrondslag

Waardering en selectie vindt plaats in het kader van de hierboven opgenomen, in 2010 geformuleerde selectiedoelstelling. In aansluiting op deze selectiedoelstelling is in hoofdstuk 3 van de selectielijst de grondslag voor het bepalen van de waarderungen toegelicht.

De basis hiervan ligt in de onder 3.2 genoemde criteria (de zogeheten 'Pivot criteria') waarmee het handelen van de organisatie op hoofdlijnen blijvend wordt bewaard. Deze criteria zijn aangevuld met een risicoanalyse. Hiermee is bepaald hoe lang informatie vanuit verschillende aspecten van het bedrijfsvoeringsbelang bewaard moet worden. Voor deze selectielijst heeft dit geen aanpassing in de waarderungen gegeven.

De *Selectielijst voor de archiefbescheiden van het kerndepartement van het ministerie van Financiën vanaf 1 januari 2010* is zoals eerder aangegeven een uitwerking van het Generieke Waarderingsmodel Rijksoverheid (GWR) 1.0. Het GWR is een voor het Rijk gestandaardiseerde lijst van categorieën en processen met daarbij voorgestelde waarderungen. Financiën heeft deze lijst uitgewerkt voor zijn specifieke situatie en een aantal processen opgesplitst naar deelprocessen, om de unieke waardering van deelprocessen inzichtelijk te maken. De vertegenwoordiger van de algemene rijksarchivaris vroeg waarom geen gebruik is gemaakt van versie 2.0 van het GWR. De implementatie van de orderingsstructuur in de informatiesystemen Digidoc en Docman was al te ver gevorderd om dit nog mogelijk te maken. De vertegenwoordigers van de zorgdrager gaven aan bij evaluatie en actualisatie van de selectielijst dit punt opnieuw onder de aandacht te brengen.

Het ministerie van Financiën en het Nationaal Archief evalueren de *Selectielijst*

Kerndepartement Financiën binnen vijf jaar na publicatie in de Staatscourant. Daarvoor zijn twee aanleidingen te noemen.

- Het experimentele karakter van het GWR.
- Waarderingen gebaseerd op de Pivot criteria.

De extern deskundige heeft aangegeven dat enige uitleg over de toegekende V-termijnen in de selectielijst ontbreekt. Het is voor hem niet duidelijk wat de afweging is geweest om bepaalde waarderingen bij bepaalde processen toe te kennen. Bij een groot aantal specifieke processen heeft hij aan de vertegenwoordigers van de zorgdrager gevraagd nader toe te lichten waarom voor een bepaalde waardering is gekozen en waarom dat in een bepaalde V-termijn resulteert.

De vertegenwoordigers van de zorgdrager hebben toegelicht dat vernietigen van archiefbescheiden vaak verplicht is en bij wet geregeld. Op de vragen van de extern deskundige m.b.t. de waarderingen is een terugkoppeling gegeven door de zorgdragers. Daarnaast is er in de selectielijst aanvullende uitleg over de V-termijnen opgenomen, zodat ook een burger een beter beeld krijgt wat er aan deze waarderingen ten grondslag ligt.

Financiën heeft commitment uitgesproken om samen met de Belastingdienst en het Nationaal Archief het initiatief te nemen om een criterialijst voor vernietiging op te stellen en zo inzicht te creëren en harmonisatie binnen het Rijk te bewerkstelligen.

Tevens heeft de extern deskundige geïnformeerd hoe er wordt omgegaan met kwesties als de bonnetjes-affaire (bij een ander departement) en of dit gevolgen kan hebben voor de waardering van de processen (*proces 9.4 Het uitvoeren van intern beleid op het gebied van financiën*) die dit aangaan. De vertegenwoordigers van de zorgdrager geven aan dat voorafgaand aan vernietiging altijd aan de intern verantwoordelijken een overzicht van te vernietigen materiaal wordt voorgelegd. Dossiers en informatie over dergelijke zaken/kwesties kunnen door de verantwoordelijke proceseigenaar incidenteel worden uitgesloten van vernietiging. Dit kan alleen als er geen wettelijke plicht tot vernietigen op berust.

Toekomst

In het periodieke Strategisch Informatieoverleg (SIO) tussen het Nationaal Archief, het ministerie van Financiën en een externe deskundige zullen nadere afspraken worden gemaakt over:

- De wijze waarop de toepasbaarheid van de *Selectielijst Kerndepartement Financiën* wordt geëvalueerd.
Het Ministerie van Financiën en het Nationaal Archief spreken met elkaar af om over vijf jaar, in 2020, het gebruik en de toepasbaarheid van de selectielijst te evalueren.
- Het proces waarmee invulling wordt gegeven aan artikel 5, lid 1 onder e van het Archiefbesluit 1995 (zie paragraaf 3.3).

Concreet spreken het Ministerie van Financiën en het Nationaal Archief met elkaar af om in 2016 bij wijze van proef een hotspotmonitor uit te voeren. Dit naar analogie van de pilot bij OCW waar periodiek (jaarlijks) de monitor uitgevoerd wordt. Het Nationaal Archief schat in dat dit per deelnemer aan de hotspotmonitor een belasting van ongeveer 8 uur zal zijn. Het ministerie van Financiën is verantwoordelijk voor de monitor, het NA biedt aan om mee te helpen met het inrichten en uitvoeren van de monitor.

- De toepassing van de nieuwe waarderingsmethode.
Tijdens de evaluatie wordt er gekeken naar aanpassingen van de selectielijst. Zo is ook de methodiek een bespreekpunt. De huidige selectielijst is nog deels gebaseerd op de PIVOT-methodiek. Beide organisaties spreken met elkaar af om in de aanloop van de evaluatie stappen te maken om de Nieuwe WaarderingsMethodiek (NWM) toe te passen. Instrumenten binnen de NWM zijn: systeemanalyse, risicoanalyse en de hotspotmonitor.

Op 30 april 2015 werd een Strategisch InformatieOverleg (SIO) gehouden tussen het ministerie van Financiën en het Nationaal Archief. Aan dit overleg namen deel van de zijde van Financiën: H. van Gelder, directeur Bedrijfsvoering en CIO KD, P. Schrauwen, senior adviseur CIO Office en W. Rovers, senior adviseur Bedrijfsvoering, van de zijde van het Nationaal Archief: M. Engelhard, algemeen rijksarchivaris, I.W. Lentze, sr. adviseur Kennis en Advies en F. Overduin, adviseur Kennis en Advies en als extern deskundige M. Pheijffer.

Tijdens dit overleg werd de selectielijst besproken, de waarderingsmethodiek akkoord bevonden, en daarmee werd de definitieve tekst van de selectielijst vastgesteld. Een weergave van de bespreking is in het verslag terug te vinden bij de desbetreffende punten.

Bespreking van afzonderlijke processen

Processen 1.3, Sturing van de organisatie op SG/DG-niveau, 1.4, Sturing van de organisatie op lagere niveaus (niet SG/DG) en 1.5, Beheersen van de organisatie

De vertegenwoordiger van de algemene rijksarchivaris geeft aan dat het blijvend bewaren van enige documenten uit de processen 1.4 en 1.5 (beiden V10) voor een buitenstaander duidelijk kunnen maken hoe de organisatie in zijn geheel functioneert.

De vertegenwoordigers van de zorgdrager geven aan dat documenten van belang uit de processen 1.4 en 1.5 (inclusief onderbouwing) worden besproken op SG/DG niveau. Daar vindt de besluitvorming en archivering van de betreffende documentaire neerslag plaats.

Proces 2.1 Het maken, verantwoorden en uitdragen van beleid

De sub processen 2.1.1 tot en met 2.1.7 behoren allemaal tot hetzelfde generieke proces en hebben dezelfde waardering: B. Het onderscheid wordt gemaakt door een onderwerp te benoemen per sub proces. De vertegenwoordiger van de algemene rijksarchivaris informeert waarom er voor deze uitsplitsing is gekozen terwijl in de verantwoording is aangegeven dat processen op generiek niveau de voorkeur hebben. Een onderwerp zou minder stabiel zijn en afhankelijk van de indeling van de organisatie, omdat er in de praktijk mee geschoven kan worden tussen departementen.

De vertegenwoordigers van de zorgdrager geven aan het generieke niveau te weinig houvast biedt om in de praktijk (ordeningsstructuur) duidelijk te maken wat hieronder valt. De toevoeging van het onderwerp is voor de toepassing van de *Selectielijst voor de archiefbescheiden van het kerndepartement van het ministerie van Financiën* onmisbaar. Bij het benoemen van een proces op een te generiek niveau ontbreekt de noodzakelijke nuancering om duidelijk te maken wat de totale omvang van het proces is.

Subproces 2.1.6 Ontwikkelen, voorbereiden, vaststellen van en adviseren over het beleid ten aanzien van het financieel beheer

Dit proces is op het laatste moment aan de concept selectielijst toegevoegd. De vertegenwoordiger van de ARA gaf aan dat een uitgebreide toelichting gewenst was om dit proces goed te kunnen duiden. De extern deskundige kon zich in de toevoeging van het proces vinden. De vertegenwoordigers van de zorgdrager hebben de toelichting aangevuld.

Categorie 4. Het (mede) opstellen van de rijksbegroting en de ramingen voor de volgende jaren

en

2.1.7 Ontwikkelen, voorbereiden, vaststellen van en adviseren over en evalueren van rijksbegrotingsbeleid

In het GWR is de waardering van het proces wat onder categorie 4 valt V7 voor de aanleverende departementen. Het uitvoerende departement (Financiën) bewaart de belangrijke neerslag van het begrotingsproces, inclusief de archiefbescheiden van de aanleverende departementen.

De vertegenwoordiger van de algemene rijksarchivaris vraagt of dit onderscheid uit het GWR in de processen en waardering in de *Selectielijst voor de archiefbescheiden van het kerndepartement van het ministerie van Financiën* tot uiting komt.

Voor het ministerie van Financiën is het opstellen van de begroting een primaire taak en het bijbehorende proces 2.1.7 is met een B gewaardeerd. Onder dit proces vallen dan ook alle eindproducten uit de begrotingscyclus inclusief de start-, ijk- en verantwoordingsdocumenten van de aanleverende departementen.

De vertegenwoordigers van de zorgdrager bevestigen dat het ministerie van Financiën de bewaarplaats is voor alle (digitale en analoge) archiefbescheiden aangaande de Rijksbegroting.

2.1.9 Rijksbegrotingsbeleid uitvoeren

Dit proces is op het laatste moment aan de selectielijst toegevoegd. De vertegenwoordiger van de ARA gaf aan het proces moeilijk te kunnen duiden. De extern deskundige gaf aan de toelichting bij dit proces te beperkt te vinden. De vertegenwoordigers van de zorgdrager hebben de toelichting aangepast.

Bij proces 5.1 in het GWR (generiek waarderingsmodel rijk) is er een tweedeling naar de status van het document gemaakt; een onderscheid tussen Eindproducten (B) en Concepten (V5). Voor de beleidsprocessen in het model is dit onderscheid niet gemaakt. De vertegenwoordigers van de zorgdrager vinden dat niet stroken met de praktijk van de dossiervorming. Qua beheer is het lastig te voorkomen dat de eindgebruiker de definitieve versies in de conceptendossiers laat zitten of, andersom, concepten in het eindproductendossier.

De vertegenwoordiger van de algemene rijksarchivaris begrijpt het dilemma, maar gezien het gebruikte model adviseert zij toch om het proces te splitsen. Gebruik van een dergelijk model verliest een deel van zijn waarde als departementen willekeurig afwijken van de voorgestelde generieke processen.

De algemene rijksarchivaris stelt voor om in de selectielijst een nota bene op te nemen waarin wordt opgenomen dat Bij de evaluatie van de selectielijst op basis van de opgedane praktijkervaring uitdrukkelijk naar deze keus gekeken worden. Het Ministerie van Financiën gaat hiermee akkoord.

Over de formulering en waardering van de overige processen waren de betrokken partijen het eens.

Dit verslag is voorgelegd aan de bij het overleg betrokken personen. Deze hebben hun goedkeuring aan het verslag gegeven.